

Metsänomistajat

MTK-Varsinais-Suomi
Hintsantie 3
21200 Raisio

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 236
20101 Turku

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA SUOMEN MERENHOITOSUUNNITELMAN TOIMENPIDEOHJELMAKSI VUOSIKSI 2022-2027

MTK-Satakunta, MTK-Varsinais-Suomi ja MTK-metsälinja esittävät yhteisenä lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa on paljon hyvää taustatietoa, mutta materiaali on valtavan laaja, jos halutaan palautetta sidosryhmiltä kattavasti. Materiaalin laajuus rajoittaa valmistelun kommentointia. Toimenpideohjelman keskeisistä asioista pitäisi olla tiivistelmä, josta laajempikin joukko kohderyhmää saisi käsityksen ohjelman tavoitteista ja ehdotetuista toimista.

Merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa on todettu realistisesti, ettei asetettuihin merivesien tilatavoitteisiin päästä annetussa aikataulussa tehtävistä toimenpiteistä huolimatta vaikutusten hitauden ja luonnonolojen vuoksi. On hyvä, että tosiasiat tunnustetaan ohjelmassa, vaikka tavoitteisiin pyritään monenlaisilla toimilla. Vesistöjen tilan parantamiseen ei ole nopeita keinoja, tarvitaan kärsivällisyyttä ja tavoitteisiin pyritään pidemmällä tähtäimellä.

Kuormituskattoihin todetaan sisältyvän huomattavaa epävarmuutta. Samoin on mm. hajakuormituksen määrän arvioinnissa. Kuormituksen mittaamiseen tarvitaan tarkempia menetelmiä. Esimerkiksi maatalouden kuormituksen vähentämiseksi tehdään toimia, mutta vaikutusten pitkäjänteistä mittausta jokivesistä on vähennetty. Kuormitusta vähentävien toimien vaikutus olisi hyvä selvittää, jotta tehdään oikeita toimia ravinnekuormituksen vähentämiseksi. Merissä valuma-alueella tehtävien toimien vaikutusta on enää vaikea erottaa, kun meren sisäiset ravinnevarat ovat suuria ja niiden vaikutus merien tilaan merkittävä. Sisäisistä ravinnevaroista tarvitaan myös lisätutkimusta ja tietoa, miten ravinnevarat käyttäytyvät ja miten ravinnevaroja voidaan vähentää.

Merenhoidon uudet toimenpiteet ravinnekuormituksen vähentämiseksi

REHEV1

Ruuantuotannon ja -kulutuksen vesistövaikutusten vähentäminen
Jokaisen suomalaisen teot ovat tärkeitä ympäristövaikutusten vähentämisessä. Toimenpiteessä parannetaan Itämeri-laskuria, mikä on tarpeen. Laskurissa tulee huomioida laajemmin elintapojen vaikutus ympäristöömme, ei vain ruuan. Myös kuluttajien liikkuminen, asuminen ja harrastaminen on huomioitava laskurissa, jotta saadaan kokonaisvaltaisempi kuva toimiemme vaikutuksesta. Huomioitava on myös tuontiruoan mukana tulevat ravinteet ravintoketjuumme.
Ruokahävikin vähentäminen on nostettu hyvin tässä esille.

REHEV3

Lannan ravinteiden kierrätyksen edistäminen osana biokaasun tuotantoa
Biokaasun tuotanto lisää uusiutuvan energian määrää maassamme, mikä on tavoiteltavaa. Biokaasun tuotantoon tulee ottaa suunnitelmissa ja tukimuodoissa huomioon myös kasvibiomassan hyödyntäminen kaasutuksessa. Tämä antaisi mahdollisuuden lisätä nurmialaa myös alueilla, missä nurmelle ei muuten löydy markkinoita. Nurmien lisääminen viljelykiertoon parantaa pellon rakennetta, lisää maan hiilipitoisuutta ja ravinteiden pidätyskykyä, mikä on eduksi myös vesistöille. Lannan prosessointi tuo merkittäviä kustannuksia lannan käsittelyyn. Lannan tehokkaaseen käyttöön tulee etsiä myös edullisempia toimia, esimerkiksi kiinteän aineen laskeuttaminen altaan pohjalle lietteen käsittelyssä. Laskeuttamisen seurauksena altaan pohjalle jäävää fosforipitoista kiintoainetta voidaan jo kuljettaa kauemmas alemman P-pitoisuuden omaaville pelloille. Lanta sinänsä on arvokas maanparannusaine suurimmalle osalle pelloistamme ja lanta tulee käyttää tehokkaasti kasvien ravinnoksi ja maanparannusaineeksi. Yhtenä tavoitteena tämänkin toimenpideohjelman osana on peltojen ravinteiden pidätyskyvyn parantaminen.

REHEV4

Puhdistamolietteestä valmistettujen tuotteiden kestävä käyttö viherrakentamisessa
Katsomme, että on hyvä asia selvittää nykyistä tarkemmin puhdistamolietepohjaisen viherrakentamisen ravinnepäästöjä. Paikallisesti päästöt voivat olla merkittäviä ja ainakin puhdistamolietteiden tai mädätteen käyttö runsaina määrinä tienvarsioiden penkkoihin aiheuttaa kysymyksiä, kun toisaalta maataloudessa lannan levitystä ja käyttöä säännellään tarkasti.

REHEV5

Saariston ja rannikkoalueiden erikoiskasvituotannon ja turkistuotannon hajakuormituksen vähentäminen
Kuormitusriskin vähentämiseksi toteutettavat toimet ja kokeilut on tehtävä tiiviissä yhteistyössä alueen viljelijöiden ja kasvattajien kanssa. Kipsin lisäksi on hyvä tuoda tuettujen keinojen valikoimaan myös mm. kuidut ja rakennekalkki. Kipsiä ei voi kuitenkaan kaikkialla käyttää.
Samalla pitäisi myös selvittää, missä aikataulussa tehdyt toimet alentavat pellon P-lukua ja missä aikataulussa toimien vaikutus edes teoriassa voi näkyä laajemmin vesistöjen tilassa ja merellä asti.

REHEV 6

Tyrnin merkitys valuma-alueen ravinnevalumien vähentäjänä: pilotointi ja vaikutusten arviointi

Käynnissä oleva Tyrniraki-projekti on aivan alkumetreillään, käytännön tuloksia Suomesta ei vielä ole tyrnin ravinteiden keräämiskyvystä. Tyrni on karujen rannikoiden kasvi ja tyrnin viljely savisilla peltomailla jokien rannoilla vaatii vielä paljon viljelytekniikan kehittämistä kasvuston hoidon ja sadonkorjuun osalta. Jokirannat ovat yleensä kaltevia ja viljelypinta-ala pieni, joten hoitotoimien koneistaminen on kallista. Paikallisesti tyrniviljelmät voivat jatkossa toimia hankkeen tavoitteiden mukaisesti ja parantaa joidenkin viljelijöiden toimeentulomahdollisuuksia, kun viljelytekniikkaa saadaan kehitettyä ja tukiehdot mahdollistavat tyrnin viljelyn suojakaistalla.

REHEV12 ja REHEV13

Meren ja pohjan sisäisiä ravinnevarastoja vähentävät ja ravinteiden sitoutumista lisäävät toimet

Meren sisäiset ravinnevarat ovat merkittäviä meren ravinnekuormituksen kannalta. Hyvä, että ohjelmassa on erilaisia toimia sisäisen ravinnevaraston vähentämiseksi ja vaikutusten pienentämiseksi, myös tutkimukseen. Yksistään ulkoisen kuormituksen vähentäminen ei täytä tämän ohjelman tavoitetta meren hyvään tilaan pääsemiseksi.

REHEV14

Merta kuormittavan toiminnan vesistövaikutusten arvioinnin parantaminen
Vesistövaikutusten arviointiin tarvitaan nykyistä tarkempia malleja ja mallien pohjaksi uusimpia tutkimustuloksia. Mallinnukset eivät anna luotettavaa kuvaa eri toimista, jos mallinnuksen pohjana ei ole oikeaa tietoa

ROSKAT9

Hulevesien ja jätevesien haitallisten aineiden, ravinteiden sekä roska- ja mikroroskakuormituksen vähentäminen
Jäteveden puhdistamoissa saadaan erilaiset roskat poistettua meren johdettavasta vedestä tehokkaasti. Tärkeää on myös poistaa erilaiset roskat ja muovit lietteestä, jota käytetään viherrakentamiseen ja jopa peltojen lannoitteeksi. Erityisesti pelloilta epäpuhtaudet siirtyvät helposti ihmisten ja eläinten ravintoketjuun.

VIESTI1

Merenhoidon tavoitteiden tehostettu viestintä
Viestintä merenhoidosta on tärkeää. Viestinnässä on tuotava esille elintapojen vaikutukset laajasti meren tilaan, myös muun kuluttamisen, ruokahävikin ja liikenteen vaikutukset, ei vain ruokavalion. Itämeri-laskurin tiedot tulee perustua viimeisimpään tutkimustietoon. Roskaantumisen vähentämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, roskaantuminen on lisääntynyt vuosi vuodelta kaikkialla maisemassa.

Ympäristöselostus: Ympäristövaikutusten arviointi

Rehevöitymisen on arvioitu vähentyvän lannan jatkojalostuksella. Yksistään lannan jatkojalostus esim. biokaasulaitoksessa ei vähennä lannan sisältämiä ravinteita vaan tarvitaan myös hyvin suunniteltua logistiikkaa, jotta lannan ravinteet saadaan kuljetettua kasvien ravinteiksi sinne, missä fosforia tarvitaan ja pellon fosforiluku on tyydyttävä tai huonompi.

Vaikutusten arvioinnissa ilmaan ja ilmastoon on huomattava, että tarvitsemme monivuotisia nurmia viljelykiertoomme. Jotta nurmia saadaan viljelyyn, tarvitaan nurmirehulle markkinoita. Kasvibiomassan jalostus biokaasulaitoksissa energiaksi

ja märehitijöiden rehuksi edistäväät viljelyn monimuotoisuutta ja edesauttavat maan rakenteen parantamista. Hyvä maan rakenne pitää ravinteita pellossa ja kasvien käytettävissä ja ravinteiden pääsy vesistöihin vähenee.

Kipsinlevitystä verrataan arvioinnissa kalkitukseen. Kipsi on teollisuudesta ylijäävä aine, jota ei varta vasten louhita. Näin kipsiä ei voi verrata kalkkiin ilmastovaikutuksia arvioitaessa.

Merenhoitosuunnitelmaa toteutetaan jatkossa entistä haastavammassa tilanteessa, kun sään ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet. Runsaat sateet varsinkin kasvukauden ulkopuolella lisäävät vääjäämättä valuma-alueelta huuhtoumaa, sekä ravinteita että kiintoainesta, mm. roskaa. Ilmastonmuutoksen tuoma vaikeuskerroin on tuotava korostetusti esille ohjelman tavoitteita esiteltäessä ja aikanaan tuloksia arvioitaessa. Tulosten mittaaminen meriveden tilasta ei välttämättä anna oikeaa kuvaa siitä, miten toimia valuma-alueella on tehty. Meren tilassa monet tulokselliset toimet rehevöitymisen vähentämiseksi valuma-alueella eivät näy vuosienkaan päästä meren tilassa. Julkisuudessa asia käännetään usein hajakuormituksen, erityisesti maatalouden ja metsätalouden syyksi. Tästä syyttelystä on päästävä eroon ja tuloksien käsittelyssä on tuotava analyttisesti esille myös toimintaympäristön muutokset.

Raisiossa ja Porissa 12.5.2021

MTK-Varsinais-Suomi

MTK-Satakunta

MTK-metsälinja

Aino Launto-Tiuttu
Aluepäällikkö

Elina Liinaharja
Aluepäällikkö

Markus Nissinen
Ympäristöasiantuntija